

Asia: VN/22704/2021

Lausuntopyyntö työryhmän luonnoksesta kansalliseksi ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelmaksi 2030 (KISS2030)

Lausunnonantajan lausunto

1. Onko ehdotettu kansallinen ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelma 2030 tasapainoinen, eli onko kaikki tarvittavat näkökohdat huomioitu?

Rakennusteollisuus RT ry (RT) kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta kansalliseksi ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelmaksi. Siinä on huomioitu laajasti eri näkökohtia ja suunnitelma on suurimmilta osin tasapainoinen. RT katsoo kuitenkin, että suunnitelma on kuitenkin vielä kovin yleisellä tasolla. RT painottaa laajapohjaisen yhteistyön tarvetta niin tavoitteiden tarkemmassa asetannassa kuin toimenpiteiden tarkemmassa määrittelyssä. Vastuutahot ymmärrettävästi ovat valtionhallinnosta mutta toimenpiteitä jalkauttavien toimijoiden mukaan saaminen (listaaminen) ja sitouttaminen on ennakoedellytys tavoitteiden saavuttamisessa.

RT muistuttaa ennen kaikkea rakennettuun ympäristöön liittyen sen merkittävydestä huomioiden niin rakennusten kuin muun rakennetun infran pitkä käyttöikä kuin sen vaikutukset myös ilmastonmuutoksen torjunnassa; mitä tänään rakennamme, on käytössä tästä eteen vuosikymmeniä ja parhaimmillaan vuosisatoja. Koko elinkaaren ja elinkaarilaadun eri tekijät huomioiva suunnittelu ja rakentaminen vastaa myös jo näkyvien ilmastonmuutoksen aiheuttamien vaikutusten ja riskien hallintaan. Näiden huomiointi vaatii laajapohjaista yhteistä kehitystä sekä TKI-panostusta. RT painottaa tähän tarvittavan pikaisia konkreettisia toimia.

Sama koskee jo olemassa olevaa rakennuskantaa. Rakentamisen osalta sopeutumissuunnitelma keskittyy pitkälti uudisrakentamiseen jo olemassa olevassa rakennuskannassa tarvittavien ilmastonmuutokseen sopeutumiseen tarvittavien muutostöiden/korjausten jäädessä olemattomaan rooliin.

RT:n muita huomioita on esitetty seuraavissa kohdissa.

2. Tarkemmat huomiot luvusta 'Havaitut muutokset, vaikutusskenaariot ja riskit' (Luku 2.2)

-

3. Tarkemmat huomionne suunnitelman visiosta ja päämääristä (Luvut 2.3 ja 2.4)

-

4. Näkemyksenne teemasta 'Kansallisen tason strateginen suunnittelu ja ennakointi' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

-

5. Näkemyksenne teemasta 'Kokonaisturvallisuus ja yleinen huoltovarmuustyö' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

-

6. Näkemyksenne teemasta 'Ruoka- ja ravitsemusturva' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

-

7. Näkemyksenne teemasta 'Infrastrukturi ja rakennettu ympäristö' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

Infrastrukturiin ja rakennettuun ympäristöön liittyvänä yleisenä huomiona RT toteaa erittäin läheisesti ilmastonmuutokseen sopeutumiseen kytkeytyvän, huolestuttavasti ja nopeasti kasvavan korjausvelan; se liittyy etenkin liikenneinfrastrukturiin ja vesihuoltoverkkoon mutta yhtäläillä olemassa olevan rakennuskannan korjaamiseen vastaamaan muuttuvan ilmaston aiheuttamiin säärasituksiin ja niiden seurauksiin (mm. korkeiden lämpötilojen aiheuttama ylikämpäminen ja kasvava jäähdystarve, aiheutuvat terveyshaitat).

INFRASTRUKTUURI

Toimenpide-ehdotuksena RT esittää, että korjausvelkaan puututaan määrätietoisilla toimilla eli pitkäjänteisesti suunnitelluilla korjausinvestoinneilla. Liikenne- ja viestintäinfran osalta korjausvelan määrä on yksiselitteisesti hälyttävästi kasvamassa; liikenneväylissä se on 2,9 mrd. € ja kasvaa nykyrahoituksella koko ajan. Vesihuollon infran paikoin kriittistä tilaa kuvaa hyvin oheinen Maaseudun Tulevaisuuden pääkirjoitus:

<https://www.maaseuduntulevaisuus.fi/paakirjoitus/e87447bd-e64a-5435-bdaa-da03b5d96a27>

Liikenneinfraan liittyvinä toimenpide-ehdotuksina RT esittää:

- Liikenne 12 -ohjelman rahoitustason (1,4 mrd. €/v + infraatitarkistukset perusväylänpitoon ja 600 milj.€/v investointeihin) varmistaminen.
- Väylävision määrätietoinen toteuttaminen.

- Liikennepolitiikan ja -rahoituksen järjestelmämuutos (isot investoinnit budjetin ulkopuolelta)

Em. visio voi toteutua pitkäjänteisellä väyläpolitiikalla ja oikein ajoitetulla sekä riittävästi rahoitetulla perusväylänpidolla. Jotta rahat riittävät, tarvitaan väylävisio, parlamentaarinen toimenpideohjelma saavutettavuuden parantamiseksi ja väylärahoituksen uudistus. Hallitusten tulisi sitoutua Liikenne 12 -ohjelmaan ja pitää liikenne-rahoitus siinä linjatulla tasolla. Yhteiskunnassa on käytävä myös kiireellisesti keskustelu siitä, miten järjestetään visioon pohjaavien elinvoimainvestointien erillisrahoitus budjettikehyksen ulkopuolelta.

RAKENNETTU YMPÄRISTÖ

Rakentamisen osalta sopeutumissuunnitelma keskittyy pitkälti uudisrakentamiseen jo olemassa olevassa rakennuskannassa tarvittavien ilmastomuutokseen sopeutumiseen tarvittavien muutostöiden/korjausten jäädessä olemattomaan rooliin. Merkittävänä riskinä nopeasti muuttuvassa ilmastossa on nähtävissä rakenteisiin liittyvä korjausvelan kasvu, sisäilmaston heikkeneminen ja energiatehottomuuden tuomat lukuisat kerrannaisvaikutukset. Olemassa olevan rakennuskannan energiankäyttö muodostaa TEM:n koordinoiman eri sektoreiden vähähiilisuuden tiekarttojen selvitystyön mukaan 76 % kaikista kiinteistö- ja rakennussektorin kasvihuonekaasupäästöistä. Tarvittaviin toimiin tulee laatia niin lyhyen kuin pidemmänkin aikajänteen tavoitteet toimenpiteineen. RT painottaa laajapohjaisen yhteisen kehitystyön sekä TKI-panostusten merkitystä. Konkreettisiin korjausvelkaa purkaviin korjausrakentamisen toimenpiteisiin tulee sisällyttää myös rahoitusstrategia ja -suunnitelma.

Uudisrakentamisen osalta RT huomauttaa, että nyt eduskunnan käsittelyssä oleva rakentamislaki MRL-uudistuksen jäätyä puolitiehen ei yksistään tuo ratkaisua olemassa oleviin haasteisiin. Toimenpideohjelmassa nyt esitettyjen tavoitteiden ja niiden toimenpiteiden, sekä yhteistyössä syntyvien jatkoehdotusten jalkautukseen tarvitaan eri sidosryhmät ja toimijat mukaan markkinaehtoisten (esim. green deal -tyyppiset toimintamallit) toimenpiteiden edistämiseksi.

RT pitää hyvänä, että sopeutumissuunnitelma tunnistaa tutkimustyön ja laajemmin TKI-työn ja siihen panostamisen merkityksen myös infrastruktuurin ja rakennetun ympäristön alueella.

8. Näkemyksenne teemasta 'Kuivuusriskien hallinta, luonnonvarojen käyttö ja hoito, luonnon monimuotoisuus ja luontopohjaiset ratkaisut' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

-

9. Näkemyksenne teemasta 'Terveysten suojeleminen ja edistäminen' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

-

10. Näkemyksenne teemasta 'Kulttuuriperinnön ja –ympäristön suojele' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

-

11. Näkemyksenne teemasta 'Alue- ja kuntatason ilmatoriskien hallinta' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

-

12. Näkemyksenne teemasta 'Tietopohjan vahvistaminen ja tiedon jalkauttaminen' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

-

13. Näkemyksenne teemasta 'Viestintä ja vuorovaikutus' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

-

14. Näkemyksenne teemasta 'Kansainvälinen yhteistyö' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

-

15. Näkemyksenne teemasta 'Sopeutumisen seuranta ja arviointi' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

-

16. Näkemyksenne luvun 2.5.13 lisäselvitystä vaativista toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

-

17. Miten arvioisitte suunnitelman toimenpiteiden vastuuttamista? Mahdolliset toimenpidekohtaiset ehdotuksenne toteuttajien lisäämiseksi tai poistamiseksi?

-

18. Millaisena näette oman organisaationne tai edustamanne tahon roolin sopeutumissuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden toteuttamisessa?

-

19. Tarkemmat huomiot vaikutustenarvioinnista (Luku 2.6)

-

20. Muut huomiot suunnitelmaluonnoksesta.

Vuorinen Jari
Rakennusteollisuus RT ry